

Jan Charytański

"Die Eucharistie als Symbolwirklichkeit", Johannes Petrus De Jong, Regensburg 1969 : [recenzja]

Collectanea Theologica 43/2, 239-240

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kościół chrześcijański odnajdują wspólny język, wspólnotę wiary, a przede wszystkim wspólnotę Eucharystii, sakramentu jedności i miłości.

Praca napisana z prawdziwą znajomością istotnych źródeł, a zarazem z głębokim szacunkiem dla największego misterium w Kościele. Lekturę jej, a właściwie jej przestudiowanie, można zalecić wszystkim wykładowcom liturgii, ale również wykładowcom katechetyki i teologii pastoralnej, czy wreszcie autorom podręczników do nauki religii, opracowujących zagadnienie Eucharystii, dla właściwego kształtowania pobożności eucharystycznej.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Peter RICHERZHAGEN i Franz HOFFMAN OP, *Festessen — Abendmahl — Messe. Arbeitsbogen für Gespräche zwischen Kindern, die zur ersten heiligen Kommunion gehen, Eltern und Priestern*, Köln 1971, J. P. Bachem Verlag, s. 25.

Aktywność dziecka, jego własna refleksja, są dziś oczywistym postulatem zarówno w dydaktyce, jak i w katechetyce. Możemy je osiągnąć nawet z małymi dziećmi, przygotowującymi się do pierwszej Komunii św. Jak jednak pobudzić tę aktywność i nie ulec pokusie przekazywania jedynie naszych słów? Odpowiedź na to pytanie podsuwa nam zespół zadań dla dzieci, przygotowany w omawianej pozycji.

Podsumowane ćwiczenia odnoszą się do różnych aspektów Mszy św., zarówno jej charakteru wspólnotowego, jak i związku z wieczerzą paschalną żydowską. Dotyczą życia Chrystusa i ważniejszych elementów liturgii Mszy św. Przeważają ilustracje i rysunki schematyczne nad tekstem słownym. Zeszyt składa się ze stron zawierających elementy do wycinania i stron, na które należy przynieść wycięte elementy. Do wykonania poleconego zadania nie wystarcza jednak czysto zewnętrzne dopasowanie. Konieczna jest osobista refleksja dziecka zarówno odnośnie elementów dostrzegalnych, jak i duchowych podstaw związanych z Mszą św.

Omawiany zbiór zadań może być wykorzystany tak przez katechetów, jak i rodziców w domu. Istotnym jest, by ćwiczenie łączyło się z przekazem słownym, rozmową w sali katechetycznej czy też w domu rodzinnym.

Dobrze by było, gdyby nasi katecheci mogli zapoznać się z tym dyskusyjnym jeszcze projektem. Nam również potrzeba katechezy aktywnej.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Johannes Petrus DE JONG, *Die Eucharistie als Symbolwirklichkeit*, Regensburg 1969, Verlag Friedrich Pustet, s. 211.

J. P. de Jong jest uczniem J. A. Jungmanna SJ, jak również opactwa w Maria Laach. Przygotowując do wydania w języku niemieckim swoją książkę zatytułowaną *De Eucharistie, symbolische Werkelijkheid* tak bardzo przerobił pierwszy tekst swego dzieła, że właściwie niemieckie tłumaczenie jest zupełnie nową pozycją.

Dostrzegając niewystarczalność wielowiekowej dyskusji nad obecnością eucharystyczną Chrystusa, autor pragnie spojrzeć na problem Eucharystii zupełnie w innym świetle, aby ukazać jej pełniejsze wymiary. Opiera się oczy-

wieście na danych biblijnych i patrystycznych, niemniej pragnie tajemnicę Eucharystii ująć językiem człowieka współczesnego, przed wszystkim w oparciu o fenomenologię Husserla. Zaznacza jednak wyraźnie, że chodzi w tym wypadku jedynie o sposób wyrażenia, a nie o właściwą treść. Tę bowiem wyznacza Pismo św. i Tradycja Kościoła.

Zasadniczym momentem pracy de Jonga jest rozróżnienie między symbolem a znakiem. Zdaniem autora znak ukazuje rzeczywistość istniejącą całkowicie poza nim. Natomiast nie można odrywać symbolu od rzeczywistości, z którą jest wewnętrznie związany. Chrystus ustanawiając sakramenty posługiwał się symbolami ogólnoludzkimi, a jednocześnie zabarwionymi kulturą hebrajską. Jak długo w Kościele istniało prawdziwe zrozumienie znaczenia symbolu, tak długo zrozumienie Eucharystii było bliższe Tradycji pierwotnego Kościoła. Toteż autor szkicuje z różnego punktu widzenia w kilku miejscach swej pracy proces utraty w Kościele zrozumienia symbolu. Punkt szczytowy tej ewolucji autor dostrzega w okresie dyskusji z protestantami. Kościół katolicki przeciwstawia się ujęciu Eucharystii w Kościołach ewangelicznych jako czystego symbolu pozbawionego rzeczywistości, podkreśla rzeczywistość, ale na zupełnie innej podstawie niż uprzednie wieki i z pewnym lękiem wobec symbolu. Dopiero w latach dwudziestych naszego wieku rozpoczyna się ponowne odkrywanie rzeczywistości symbolicznej odnośnie do Eucharystii.

Właśnie w chlebie i winie widzi autor naturalne symbole życia ludzkiego, ciała i krwi. Ofiarowanie ich Bogu staje się czynnością symboliczną, ofiarą Kościoła, która łączy się z ofiarą Chrystusa, wydającego siebie Ojcu na zbawienie świata. Udział w tym błogosławionym chlebie i kielichu daje uczestnictwo w ofierze Chrystusa, a jednocześnie w Jego zmartwychwstaniu. Nic zatem dziwnego, że autor ogromną wagę przywiązuje do obrzędu „ofiarowania chleba i wina” (dziś obrzęd „przygotowania darów ofiarnych”) i powołując się przede wszystkim na Ireneusza, ale także na Hipolita, liturgię północnej Afryki i Galii, widzi w procesji z darami ofiarnymi istotny wyraz kapłaństwa wspólnego i udziału w ofierze Chrystusa. Dlatego domaga się reformy tego obrzędu, oderwania go od zbierania tacy, materializującego sam obrzęd.

Autor podkreśla również znaczenie obrzędu mieszania odrobiny chleba konsekrowanego z konsekrowanym winem, wiążąc go wewnętrznie z epiklezą. Tu również domaga się reformy, a mianowicie zbliżenia czasowego obu obrzędów i przebudowania obrzędu mieszania.

Zasługą autora wydaje się być podkreślenie znaczenia rzeczywistości symbolicznej w liturgii. Niemniej uderza pewna jednostronność rozważań prowadząca do podkreślania obrzędów, które mimo wszystko nie wydają się aż tak istotne dla zrozumienia istoty Eucharystii jako ofiary i uczyty. W tym wypadku słuszniejszą wydaje się droga przyjęta przez L. Bouyer, opierającego się przede wszystkim na treści modlitw eucharystycznych w ich historycznym rozwoju. Symbol jest czynnikiem ważnym w liturgii. Nie wydaje się jednak, by można było, opierając się na nim, wytłumaczyć istotę współofiary z Chrystusem.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Johann HOFMEIER, *Werk unserer Erlösung. Predigtreihe über die Feier der Eucharistie*, Regensburg 1970, Verlag Friedrich Pustet, s. 95.

Reforma liturgiczna, postulująca zmianę mentalności wszystkich wiernych, domaga się głębszego przygotowania do uczestnictwa w liturgii, a zwłaszcza w zgromadzeniu eucharystycznym. Duszpasterze jednak sami niejednokrotnie